

WORTELS & VLEUGELS 2021-2024

HET LAAGLAND

THEATER WAAR JE VAN GROEIT

↓

Er zijn twee dingen
die ouders
hun kinderen
moeten meegeven:
wortels en vleugels.

toegedicht aan Goethe

INHOUDSOPGAVE

1	Missie, visie, profiel, positionering & reflectie	4
2	Artistieke uitgangspunten	8
3	Activiteitenplan	12
4	Talentontwikkeling & cultuureducatie	18
5	Nieuw publiek & marketing	23
6	Bedrijfsvoering	28

BIJLAGE: Toelichting op de toepassing van de drie codes

1

**MISSIE
VISIE
PROFIEL
POSITIONERING
&
REFLECTIE**

MISSIE

Het Laagland maakt theater waar je van groeit. We moedigen kinderen en volwassenen aan hun eigen drijfveren te ontdekken en op eigen veerkracht te vertrouwen. Wie ben jij en hoe voel jij je thuis in deze wereld? Onze missie is inclusief: we gunnen elk kind, ieder mens de ervaring dat je ertoe doet en dat je gezien en gehoord wordt zoals je bent.

Theater is bij uitstek de kunst van contact maken en communiceren, van het creëren van tijdelijke gemeenschappen waarin je je gekend en verbonden voelt. Die kunst verstaat Het Laagland als geen ander. In deze wereld in transitie, vol identiteits- en klimaatvraagstukken, keuzevrijheid, hoge prestatiedruk, voortdurende prikkels van sociale media, biedt theater ieder (op)groeïend mens de speelruimte om zich tot deze uitdagingen te leren verhouden. Hiervoor ben je bij ons in goed gezelschap.

VISIE

In de kern lijken wij mensen meer op elkaar dan we soms denken. Dat geldt ook voor kind en volwassene. De verbinding tussen jong en oud vormt de drijfveer bij alle keuzes die Het Laagland maakt. Vanuit de overtuiging dat we meer van elkaar te leren hebben dan we voor mogelijk houden, zoeken we vanuit het kinderspectief door tot we de kern van een verhaal of thema raken die voor alle leeftijden, afkomst of overtuigingen van waarde is. Wat ons als mensen bindt staat stevast centraal: ieders verlangen gezien en gehoord te worden zoals we zijn. Een verlangen dat als kind begint, maar niet ophoudt bij het volwassen worden.

Het Laagland benadrukt de overeenkomsten en gelijkwaardigheid tussen mensen. Het inzicht dat diversiteit elk verschil juist betekenis geeft, hoort bij het bewustwordingsproces dat binnen ons gezelschap gaande is. Inclusie betekent voor Het Laagland: openstaan. Voor jezelf, het verhaal én degene aan wie je het vertelt. Meer diversiteit versterkt onze missie: het bevestigt en zet dat waar we voor staan nog beter op de kaart. En we groeien zelf mee.

Het Laagland onderschrijft de drie codes; Fair Practice en Cultural Governance vormen al jaren de leidraad voor Het Laagland, voor Diversiteit & Inclusie geldt dat ons gezelschap hierin concrete stappen zet. Gezamenlijk ondersteunen deze codes ons uitgangspunt om duurzaam te ondernemen; met zorg voor een efficiënte, transparante besteding van gemeenschapsgeld, met zorg voor al onze werknemers en met aandacht voor een inclusiever publiek.

PROFIEL

Het Laagland is dé jeugdtheatervoorziening van Limburg die in eigen huis en op locatie, op regionale en (inter-)nationale podia een breed publiek verrijkt met eigenzinnig kwaliteitstheater dat kinderen serieus neemt, jongeren prikkelt en volwassenen ontroert. We spreken ons publiek aan op de kracht van hun verbeelding en op hun inlevingsvermogen. Met herkenbare verhalen die gaan over de complexiteit van (op)groeien en je eigen plek in de wereld innemen. We moedigen aan verder te kijken dan de wereld die je al kent. Het Laagland levert een bijdrage aan zelfbewustzijn en een positief leefklimaat waarin iedereen er toe doet. Daartoe zetten we ons verbindend vermogen optimaal in.

Als vaste waarde binnen de Nederlandse culturele infrastructuur vervult Het Laagland in Limburg, Nederland én daarbuiten een belangrijke rol als aanbieder van aansprekende, inhoudelijke voorstellingen waarin kinderen én volwassenen zichzelf en elkaar gespiegeld zien. Wij zijn experts in het origineel en betekenisvol nieuw leven inblazen van collectieve verhalen. Publiek, (inter)nationale programmeurs, leerkrachten en pers waarderen onze gelaagde verhalen met toegankelijke titels die tot ieders verbeelding spreken, ook tot die van publieksgroepen met minder theaterkijkervaring.

Kenmerkend voor Het Laagland is de mix van constante kwaliteit en toegankelijkheid. Dat vertaalt zich in volle tourneeplanningen en goed gevulde zalen. Met deze mix creëren we artistieke speelruimte voor de diepgang die ons vanuit onze missie past. Voor nieuw publiek is dat innerlijke avontuur niet altijd wat ze op voorhand verwachten, maar de reacties na afloop laten telkens zien dat we diepere lagen weten te raken en iets wezenlijks in gang zetten. Dat geldt voor kinderen én voor ouders en andere opvoeders, die ervaren dat de voorstelling ook hén aangaat. Op school, aan de keukentafel, soms al onderweg naar huis, ontstaan waardevolle gesprekken tussen generaties. Die generatie-overstijgende aanpak vormt al twintig jaar onze handtekening.

POSITIONERING

Het Laagland werkt sinds haar oprichting in 2001 vanuit Sittard-Geleen. Onze gezelschapswortels liggen inmiddels diep in de Limburgse löss. Enerzijds een vruchtbare voedingsbodem waar we met succes verhalen oogsten, maar anderzijds ook verarmde grond die de noodzaak om groei kracht aan onze eigen regio toe te voegen evident maakt. Die noodzaak is zichtbaar in de statistieken¹ over gezondheid, armoede en welzijn. Op veel sociale indicatoren scoort met name Zuid-Limburg beduidend slechter dan de rest van Nederland². Juist in de Stedelijke Cultuurregio Zuid, en met name in Heerlen, Kerkrade en Maastricht, groeien kinderen gemiddeld vaker in armoede op dan elders in Nederland. Dit maakt dat we in 2021-2024 onze missie nog meer verbinden aan Limburg en onze maatschappelijke werking uitbouwen. Dit vanuit de overtuiging dat wij door onze manier van theatermaken – waarin de mens en niet zijn probleem centraal staat – een zaadje met kiemkracht kunnen planten.

"Heel herkenbaar is de hoge lat die tegenwoordig heel normaal lijkt te zijn. Ook voor mijn twee meiden, die meteen aangaven er iets van geleerd te hebben. "Voor jezelf zorgen is ook heel belangrijk, mama." Vooral voor mijn oudste, die de lat voor zichzelf toch al zo hoog heeft liggen, een belangrijke les."

– Moeder van twee dochter van 9 en 10 jaar naar aanleiding van *Gewoon Held*

---

¹ Talent keert de trend, Eerste integrale effectmeting Sociale Agenda Limburg 2025, Leo Bisschops, Thomas Gelissen, April 2018
² CBS cijfers 2018

REFLECTIE HUIDIGE PERIODE

Deze periode zijn we erin geslaagd onze waarde in de eigen regio te vergroten. De samenwerkingen met onze BIS-partners zijn bestendig en worden in 2021-2024 structureel; VIA ZUID Talentplatform Limburg, Sally Dansgezelschap Maastricht en Toneelgroep Maastricht voorop. Met deze culturele partners blijven we bouwen aan een sterk cultuurklimaat in Limburg, voor publiek én voor makers. Huisauteur Benny Lindelauf en schrijftalent Annet Bremen – beiden geboren en getogen in Limburg – zijn op meerdere fronten voor ons gezelschap actief, vaak met Limburgse thema's.

Over 2017-2021 verwachten wij een publieksbereik van 120.000 bezoekers, naast circa 20.000 deelnemers aan workshops en overige activiteiten. De subsidieverhoging per 2018 vanuit het Rijk voor talentontwikkeling en educatie maakt dat we onze plannen op deze terreinen hebben kunnen uitbouwen en versterken. Dat heeft onder meer geleid tot extra onderzoeksräume voor jonge makers. Het samenwerkingstraject *Buren & Bagage* met ZUYD Hogeschool vanuit het Lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten en ITEM³ heeft de bewustwording van onze maatschappelijke rol versterkt en heeft in 2019 onder meer beslag gekregen in het participatieproject *WijkZone#1*. Het Laagland nam in 2019 deel aan een *design thinking* traject van Brightlands Chemelot Campus rond het thema Jeugd & Gezondheid en de complexe problemen die in onze thuisbasis spelen. Hierdoor hebben wij nieuwe samenwerkingspartners in het vizier waarmee we in

2021-2024 onze groeikracht aan een nieuw, vanuit sociale context gezien meer inclusief publiek gaan verbinden. Daarbij blijft onze artistieke kwaliteit en onafhankelijkheid onverminderd van toepassing.

De versterkte focus op de eigen regio maakt dat we het speerpunt om in de Duitstalige Euregio voet aan de grond te krijgen voor 2021-2024 loslaten. De grens richting het Duitse achterland blijkt ondanks onze inspanningen lastiger te slechten dan voorzien én juist op eigen bodem hebben we nog veel kansen te benutten daar leggen we in 2021-2024 onze focus. Dat maakt ook dat we de langetermijnambitie van een Euregionaal Theaterhuis niet continueren. We hebben een stevige basis in Sittard-Geleen maar voortschrijdend inzicht maakt onze werking juist flexibeler waarbij we ons publiek niet bij voorkeur in eigen huis ontvangen, wat de term theaterhuis wel impliceert. Uiteraard blijven we internationaal zichtbaar. Om te beginnen met onze tourneevoorstellingen die ook in België spelen en met speciale aandacht vanuit/voor Duitsland buiten de Euregio. Uiteraard blijven we internationaal zichtbaar. Inez Derksen regisseert in 2021 een coproductie met Das Freies Theaterhaus in Frankfurt, we zien kans voor export van tekstvertalingen naar het Duitse taalgebied en ook de nieuwe lijn van (taalarme) peutervoorstellingen heeft internationale potentie.

---

³ Interdisciplinair grensinstituut en expertisecentrum voor internationale en Euregionale vraagstukken, Maastricht University

2

**ARTISTIEKE
UITGANGS
PUNTEN**

Laaglandvoorstellingen kenmerken zich door een energieke en directe speelstijl, gecombineerd met een inventieve en transparante vormgeving – altijd dienstbaar aan de acteurs – én de kracht om universele thema’s persoonlijk te maken. Onze speelse stijl is ontwapenend openhartig. Voorstellingen vallen op door hun beeldende kwaliteit en de steeds vrijere montagevorm, met veel ruimte voor live muziek naast zang en beweging.

GOED GEZELSHAP

Gezelschap is een term die ons past vanwege de gezamenlijkheid die eruit spreekt. Het past bij ons vakmensschap en refereert aan de praktische leertraditie van meester en gezel die – zonder de hiërarchie ervan – aansluit bij onze rol van talentontwikkelaar. Een goed gezelschap als menselijke organisatievorm waar je je tijdelijk of voor langere duur bij kan aansluiten en waar ruimte is voor verschillende rollen: als publiek, maar ook als teamlid achter de schermen of op het podium. Een rondreizende gemeenschap gericht op elkaar ontmoeten en inspireren.

Ons werkterrein verlegt en vergroot zich. Van de productiekaders binnen ons makershuis naar buiten, naar de wijk, de straat en thuis. Naar zo persoonlijk mogelijk. De aandacht voor theaterbewerkingen van bestaande jeugdliteratuur uit de beginfase van Het Laagland, verschoof gaandeweg naar de uitdaging om collectieve helden van actuele betekenis te voorzien. De vertaalslag van een universeel verhaal naar persoonlijk niveau is nu ook de aanpak van onze regionale gemeenschapsverhalen. Hier vertrekken we niet vanuit bestaande literatuur, maar oogsten via gesprekken en interviews persoonlijke belevenissen om zo een cruciale gebeurtenis of erfgoedlocatie uit het regionale geheugen ‘binnen’ te laten komen. Los van dit Limburgs perspectief groeit Het Laagland ook toe naar vaker theatermaken vanuit eigen biografie. Of een voorstelling nu gebaseerd is op het

gedachtegoed van een iconische held, op een regionaal gemeenschapsverhaal of een jeugdherinnering van een maker; oprechte nieuwsgierigheid naar communicatie met een jong of onervaren publiek drijft ons. Dat geldt ook voor onze eerste ontmoetingen met peuters als nieuwe Laagland-doelgroep. Deze ontdekking biedt nieuwe artistieke groeistof: je als maker verhouden tot de allerkleinsten raakt precies de puurheid en verwondering die bij Het Laagland past.

RUIMTE VOOR MAKERS

De intense en persoonlijke werkwijze van artistiek directeur en medeoprichter **Inez Derksen** (Nijmegen 1967, AHvdK 1993) beweegt steeds meer toe naar de aanwezigheid op de vloer van de mens áchter de acteurs; puur en afgepeld. Het lef én het plezier van haar meemakende spelers om hun persoonlijke verbinding met de inhoud voorop te stellen, staan meer dan ooit centraal, ook zonder personages als tussenlaag. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar in haar gemonteerde familievoorstellingen, waarin een iconische held of dito epos grondig en brutaal uit de bekende context wordt ‘gesloopt’ totdat de innerlijke kern bovendrijft. De kernvraag die Derksen zichzelf, haar acteurs en vervolgens het publiek stelt: hoe verhoudt een Pippi Langkous – en eerder een Peter Pan of een Joris (van de Draak) – zich vandaag de dag tot jouw leven? Wat heeft hun gedachtegoed jou te bieden en hoe activeer je dat in jezelf?

De afgelopen vier jaren stonden voor **Lennart Monaster** (Amersfoort 1982, Toneelacademie Maastricht (TAM) 2004) binnen Het Laagland in het teken van zijn transitie van acteur naar regisseur. Nu is hij 6 muzikale regies, 4 eindregies, vele mooie recensies, één Zilveren Krekel en een interim artistiek leiderschap verder en daarmee een waardevolle sparringpartner. Naast zijn verdere regiewerkzaamheden vanuit Amsterdam, zet Lennart met Inez Derksen als mentor bij Het Laagland in op verdere inhoudelijke zeggingskracht en aanscherping van zijn artistieke handtekening. Monaster ontwikkelt in 2021-2024 onze nieuwe kleutervoorstellingen en een van de klassenvoorstellingen. Als muziektheatermaker is hij de aangewezen regisseur voor de symfonische coproductie *Limburgse Kerst*.

Theatermaker **Mayke Roels** (Roermond 1991, Artez 2016) is sinds haar opleiding als regieassistent, Jong Laagland-maker, artistiek onderzoeker en zelfstandig maker een vaste waarde bij Het Laagland. De autobiografische voorstelling die Mayke voor *WinterZone* (2018) maakte samen met beeldend theatermaker **Heléne Binder** (Rhoon 1991, TAM 2016) en muzikant/maker **Ischa den Blanken** (Deventer 1991, Artez 2016) vormde de start van hun **Collectief Alter**. De kunstenaar als antropoloog van de eigen omgeving is een werkwijze waarin Alter en Het Laagland elkaar artistiek vinden en die bij de ontwikkeling van hun aankomend autobiografisch drieluik centraal staat.

JORIS & DE DRAKENTEMMERS

INITIËRENDE AUTEURS

De succesvolle samenwerking met **Benny Lindelauf** (Sittard 1964) als huisschrijver continueren we en breiden we uit met theaterauteur **Annet Bremen** (Landgraaf 1989). Met haar verankeren we ruimte voor een jongere generatie uit Limburg afkomstige theaterauteurs met landelijke kwaliteit. Lindelauf en Bremen delen de durf om vanuit eigenzinnig kinderperspectief voor zwaardere thema's een lichte vorm in te zetten. Mede dankzij hen blijft Limburg onze schatkamer, doordrenkt van bijzondere verhalen en (speel)plekken die beide auteurs actief aandragen.

MAKENDE SPELERS

Vaste gezichten in ons acteursensemble stromen per 2020 uit, wat ruimte geeft voor meer diversiteit, zowel voor acteurs met een Limburgse als met een niet-westerse achtergrond. Dat is komend seizoen in onze coproductie met Musica Sacra en vervolgens bij *Pippi Powerrrrr!* zichtbaar. Komende jaren investeren we in een veelzijdige, flexibele acteurspoule. Optimale uitwisseling met elke publieksgroep maakt dat we vaker gebruikmaken van performers naast acteurs.

3

**ACTIVI
TEITEN
PLAN**

Kernactiviteit van Het Laagland is het produceren van theatervoorstellingen voor een breed familiepubliek, aangeboden als vrije voorstelling of binnen het onderwijs als besloten schoolvoorstelling. Deze kern is nauw verweven met onze verdere activiteiten zoals vermeld in onderstaand schema.

Het Laagland verwacht in de komende periode per jaar gemiddeld 35.000 bezoekers te bereiken. Daarmee groeit ons publieksbereik van 120.000⁴ bezoekers naar 140.000 bezoekers in 2021-2024. Dit publiek bereiken we onder meer door:

- Verhoging zaalbezetting tourneevoorstellingen: 5.000 bezoekers.
- Bereik van nieuw, meer divers publiek met name via *Laagland Mobiel*: 6.000 bezoekers.
- Bereik van nieuwe leeftijdsgroep peuters: 5.000 bezoekers
- Intensivering van het bereik van de jaarlijkse klassenvoorstelling: 4.000 bezoekers.

Met overige activiteiten zoals workshops en presentaties van Theaterwerkplaats Jong Laagland, verwachten we in 2021-2024 nog eens 20.000 deelnemers aan ons te binden.

2021-2024	PROGRAMMALIJN	TITELS	COPRODUCTIE/SAMENWERKING
tournee jaarlijks	Familievoorstelling 8+ middenzaal	2021 PIPPI POWERRRRR 2022 HELIKOPTEROUDERS 2023 & 2024 n.n.b.	
tournee jaarlijks	Kleutervoorstelling 4+ kleine zaal	2021 2021: Een Ruimtereis 2022 n.n.b. 2023 De Grote Gele Graafmachine 2024 reprise	Sally Dansgezelschap Maastricht
tournee / flexibel 2-jaarlijks	Peutervoorstelling 2+ kleine zaal & flexibel	2021 & 2022 WOOSH! 2023 & 2024 n.n.b.	2Turven Hoog
flexibel jaarlijks	Laagland Mobiel flexibel speelbaar & langer op repertoire	2021 Wil je een Snoepje? 10+ (Bijna) alles komt goed 7+ Ballen aan je lijf 14+ Drieluik Alter 8+	Musica Sacra VIA ZUID Talentplatform Limburg
special 2-jaarlijks	Limburgse Kerst grote zaal	2021 nieuw 2023 reprise 2019	philharmonie zuidnederland
participatie jaarlijks	Locatie	2021 Zwembad 10+ 2022 Het Sterrehuis 10+ 2023 Born to be Wild 10+ 2024 Geld & Glorie 10+	Cultura Nova VDL/Nedcar Cultura Nova
participatie 2-jaarlijks	WijkZone	2021 & 2023	VIA ZUID
talent ontwikkeling 2-jaarlijks	JongLAB	2021 & 2023	VIA ZUID
talent ontwikkeling 2-jaarlijks	ZomerZone	2022 & 2024	VIA ZUID
educatie jaarlijks	Theater in de Klas (VO) 14+	4 titels	Toneelgroep Maastricht
educatie	Klassenvoorstelling (VO) 12+	In je Smoel	Sally Dansgezelschap Maastricht
educatie 2-jaarlijks	Trailer (VO) 14+ aanbod buiten CKV	2021 Our life in Color 2022 Our life in Color 2023 & 2024 n.n.b.	Toneelgroep Maastricht

4 2017: 34.897, 2018: 29.418, 2019: 27.360 en prognose 2020: 27.500 bezoekers

LANDELIJKE TOURNEES

Het Laagland produceert in 2021-2024 jaarlijks een familievoorstelling en een kleutervoorstelling. Per leeftijdsgroep brengen we drie nieuwe titels uit naast één reprise, die bewust niet meer aansluitend aan het premièrejaar wordt aangeboden zodat theaters hier meer nieuw publiek voor hebben. We kiezen voor een uitbrengstructuur met vaste speelperiodes zodat programmeurs en scholen op voorhand weten wanneer Laagland-titels zijn te boeken. Het Laagland en TgM zijn als vervolg op de huidige samenwerking rond *De Geheime Tuin* (2020) in gesprek over een gezamenlijke familievoorstelling voor de grote zaal in regie van Inez Derksen. Na de succesvolle interdisciplinaire kleutervoorstelling *Vreemde Eend* (2019) wordt de artistiek-inhoudelijke samenwerking met Sally Dansgezelschap Maastricht gecontinueerd. De nieuwe doelgroep peuters wordt tweejaarlijks bediend met een nieuwe titel.

FAMILIEVOORSTELLINGEN

PIPPY POWERRRRR

Een avontuurlijk onderzoek naar trouw zijn aan jezelf, in de geest van de eigenzinnige Pippi Langkous én haar eigentijdse 'zusje' Greta Thunberg. Vijf actrices – van expressief tot verlegen, van dwars tot meegaand – gaan spelend, zingend en dansend op ontdekkings-tocht naar ieders eigen powerrrrr.

HELIKOPTEROUDEERS

Coproductie Das Freies Theaterhaus (Frankfurt)

Er zijn ouders die niets aan het toeval overlaten. Als helikopters 'hangen' zij boven hun kroost om elk mogelijk gevaar uit de weg te ruimen. Wat als twee ouderparen botsen en een noodlanding moeten maken in het theater? Een interactieve, relevante en komische spiegel voor kinderen én opvoeders.

KLEUTERVOORSTELLINGEN

2021: Een Ruimtereis

In je eentje in slaap vallen en jezelf overgeven aan het donker is even spannend als in een raket de aarde verlaten... Houtje-touwtje-kleuter-science-fiction vol verbeeldingskracht en muziek.

De Grote Gele Graafmachine

Coproductie met Sally Dansgezelschap Maastricht

Theaterdansvoorstelling over de feestelijke ontdekkingstocht van een gender-neutrale wereld zonder hokjes. Met 2 acteurs, 2 dansers en volop dansende mechanische apparaten.

PEUTERVOORSTELLING

WOOSH!

i.s.m. Festival 2Turven Hoog

Een adembenemende, woordloze kennis-making met theater voor jonge kinderen

én kersverse ouders. Makers Karlijn Hamer (ATKA, 2015) en Bram van Helden (Fontys Drama, 2011) zetten adem en zang in voor een reeks beelden en klanken die ieders zintuigen prikkelen en tot meespelen uitnodigen.

PROVINCIALE WERKING

Het Laagland zet nog meer dan voorheen in op zichtbaarheid in eigen provincie. Nieuwe programmalijs is *Laagland Mobiel*, flexibele voorstellingen die ook buiten de reguliere podia gespeeld kunnen worden en waarvan de relevante, veelal autobiografische thema's passen bij actuele vraagstukken. Het bewust intieme karakter geeft maximale kans op impact. Onze locatievoorstellingen breiden we uit. Festival Cultura Nova is hierbij een belangrijke partner.

LAAGLAND MOBIEL

Wil je een snoepje? (10+)

Een poëtische handleiding om niet te verdwijnen, maar dapper te verschijnen. Annet Bremen was 8 toen Julie en Melissa werden ontvoerd. Haar angst van toen heeft ze voor kinderen van nu ontmantelt. Een uitnodiging, ook aan ouders en leerkrachten, om juist wél te praten over de angst om meegenomen te worden. Regie Belle van Heerikhuizen (TAM regie 2016).

(Bijna) Alles komt goed (7+)

coproductie met Festival Musica Sacra

Een intieme, muzikale locatievoorstelling op basis van interviews met chronisch zieke kinderen, afgenomen door auteur Malou de Roy van Zuydewijn (HKU, 2010). Een kwetsbaar en veerkrachtig verhaal voor zieke én gezonde kinderen en hun families. Regie Inez Derksen.

Ballen aan je lijf (14+)

Inez Derksen staat samen met haar transzoon Flip Zonne Zuiderland (A'dam 1998) op de vloer in deze openhartige theaterdocu, gebaseerd op háár ervaringen als moeder en z'jn zoektocht naar gender en identiteit. Herkenbaar voor andere transkinderen en hun ouders, verrijkend voor nieuwsgierige jongeren en volwassenen. Schrijfcoach Benny Lindelauf, regie Annelies van Wieringen.

Theatercollectief Alter

Korte voorstellingen met een autobiografische aanleiding, in wisselende combinaties als twee- of drieluik aangeboden. Deel 1 is gerealiseerd, de opvolgers worden aangemaakt in samenwerking met VIA ZUID en 't Magische Theatertje (Maastricht).

1. Het Meisje & Het Water (8+)

Zeemansdochter Mayke Roels neemt ons mee het water op in deze voorstelling waarin het missen van een van je ouders centraal staat. Tekeningen en muziek brengen haar jeugdherinneringen tot leven.

2. Het Meisje & De Rode Jas (8+)

Een beeldende en zintuigelijke theaterbeleving van Heléne Binder over opgroeien met een autistische zus met een bijzondere eigen wereld die door buitenstaanders vaak als niet normaal wordt gezien.

3. De Jongen & De Tropen (8+)

Met zijn lichte huid kan Ischa den Blanken doorgaan voor Hollandse jongen. Via zijn Surinaamse vader stroomt echter bloed van over de hele wereld door zijn aderen. Een muzikale zoektocht naar een ondergesneeuwde afkomst.

SPECIAL

Limburgse Kerst (6+)

Gloednieuw geschreven kerstvertelling als basis voor een nieuwe symfonische compositie uitgevoerd door philharmonie zuidnederland. Grote zaal, meerdere Limburgse speelsteden.

LOCATIE/PARTICIPATIE

Het Zwembad (10+)

Ter gelegenheid van 20 jaar Het Laagland. Benny Lindelauf schrijft op basis van interviews en eigen jeugdervaringen over een bijzondere erfgoedlocatie in Sittard-Geleen: het voormalige openluchtzwembad in het Stadspark waar legio bewoners hun zwemles of eerste zoen kregen. Voor jong en oud, deels in het dialect en met o.a. spelers van Jong Laagland en participatie van lokale verenigingen. Randprogramma i.s.m. Erfgoedcentrum De Domijnen.

Het Sterrehuis (10+)

i.s.m. Festival Cultura Nova

De eenzame zoektocht van afstandskinderen naar hun biologische moeders en hun verblijf in dit voormalige katholieke kindertehuis in Heerlen, vormt voor auteur Annet Bremen de basis voor deze theaterroute op locatie.

Born to be wild (10+)

i.s.m. VDL/NEDCAR en Sally Dansgezelschap Maastricht

De bewogen geschiedenis van deze door de robotisering tot verbeelding sprekende autofabriek vermengd met persoonlijke verhalen van (oud)medewerkers. Benny Lindelauf destilleert beide tot een voorstellingstekst over tegenslag en veerkracht. Grote zaal Schouwburg De Domijnen Sittard.

Geld & Glorie (10+)

i.s.m. Festival Cultura Nova

Magisch-realistische voorstelling over verborgen kinderarmoede in Zuid-Limburg op basis van research en interviews van auteur Annet Bremen. Kinderen die zo jong al een achterstand hebben in te halen, worden hoofdpersonages. Een positief, hoopvol verhaal, dat bemoedigt en tegelijkertijd de wereld niet mooier maakt dan ze is.

4

**TALENT
ONTWIKKELING
&
CULTUUR
EDUCATIE**

Theater waar je van groeit is voor Het Laagland onlosmakelijk met zowel talentontwikkeling als cultuureducatie verbonden. Waar de connectie tussen educatie en jeugdtheater in het algemeen als vanzelfsprekend wordt ervaren, pleit Het Laagland er al sinds onze oprichting voor om talentontwikkeling ook landelijk als een net zo'n onlosmakelijk onderdeel van de jeugdpodiumkunsten te waarderen. En met succes.

TALENTONTWIKKELING

Het Laagland biedt een nieuwe generatie (jeugd)theatermakers ruimte om zich verder te ontwikkelen. Via artistieke coaching, zakelijke- en facilitaire ondersteuning en inzet van ons netwerk voor vervolgekansen. Samen met VIA ZUID Talentplatform Limburg zetten we bestaande Laagland-initiatieven door in JongLAB en ZomerZone. Ook ondersteunen we (afstudeer)voorstellingen van TAM-studenten en zien we kans op de vorming van een makerspoule voor theaterinterventies en andere maakkansen vanuit het sociale domein.

JongLAB

Na een open call en een betaalde pitch, volgt selectie van nieuwe makers(duo's) voor onderzoekstijd in onze studio's, met coaching van Inez Derksen en Lennart Monaster en ondersteund door het Laagland-productieteam. JongLAB stelt onderzoek en de ontwikkeling van de maker voorop en is daarnaast gericht op het ontginnen van flexibele, vernieuwende theatrale vormen die in de toekomst door laagdrempeligheid hun weg naar nieuw publiek kunnen vinden.

ZomerZone

Als kleinschalig locatiefestival met regionale werking biedt ZomerZone een interdisciplinair kunstpodium buiten de theatermuren. Verborgene plekken of bekende (leegstaande) erfgoedlocaties in Sittard- of Geleen-centrum worden zo toegankelijk gemaakt voor

familiepubliek. De artistieke ontmoeting tussen jonge makers en publiek staat centraal. Alternierend met JongLAB een uitdagende doorontwikkel- en presentatieplek voor makerstalent.

Talentontwikkeling amateurs

In Theaterwerkplaats Jong Laagland komen alle participatie-activiteiten voor kinderen van 8 tot 18 jaar samen. Jong Laagland omvat wekelijkse theaterrepetities, gezamenlijk voorstellingsbezoek, masterclassweekenden en podiumpresentaties. Een kweekvijver van waaruit Limburgse jongeren meewerken aan onze locatieproducties, zoals de jaarlijkse jongerenvariant van Theater na de Dam, en vaak doorstromen naar het landelijk kunstvakonderwijs. In afstemming met het aanbod van Landelijke Oriëntatie Theaterschool Maastricht (LOT) ondersteunen we talent vanaf 14 jaar dat met meer dan gemiddelde interesse kijkt naar theater als mogelijk toekomstig vakgebied onder meer via een productiegroep, begeleiding bij audities, de jaarlijkse provincie-brede Theaterontmoeting vol verdiepende workshops en onze connectie met het tweejaarlijkse jongeren-locatiefestival *Geleen On Stage* van De Domijnen.

Jong Laagland kan zo met recht een Theaterwerkplaats genoemd worden, waar jaarlijks 60 amateurspelers zich welkom, gezien en veilig weten dankzij de inzet van het theaterdocententeam onder leiding van artistiek coördinator Ananda Puijk.

THEATER IN DE KLAS

Bij try-outs van onze tourneevoorstellingen of andere toonmomenten zijn Jong Laaglanders als eerste publiek belangrijke artistieke adviseurs. Spelers groeien vaak wel 10 jaar met ons mee, waardoor zij ook geoefend raken in het geven van artistieke feedback. Jong Laagland is sterk inclusief als het gaat om genderneutraliteit en vooral ook seksuele diversiteit. De samenwerking tussen kinderen en jongeren wordt gestimuleerd. Via actieve werving geven we de gestage groei van niet-westerse deelnemers de komende vier jaar een extra impuls. De Theaterwerkplaats is ook een actieve variant van publieksbinding: samen met hun achterban vormen de Jong Laaglanders onze ambassadeurs.

CULTUUREDUCATIE

PRIMAIR ONDERWIJS

De helft van onze tourneevoorstellingen voor 4+ en 8+ speelt in een onderwijssetting als besloten schoolvoorstelling in Nederland en België. In de Stedelijke Cultuurregio Zuid spelen we door serie-bespeling het meest intensief. Hiervoor hebben we een prima samenwerking met Parkstad Limburg Theaters (Heerlen/Kerkrade) en Kaleidoscoop in Maastricht. In Sittard zijn we zelf aan zet in samenwerking met de educatieafdeling van De Domijnen. Het Laagland voert actief dialoog met het primair onderwijs, theaters en bemiddelaars. Sally Dansgezelschap Maastricht is hierbij een belangrijke partner. Deze dialoog gaat over

de afstemming van vraag en aanbod, de waarde van receptieve cultuureducatie maar ook over meer praktische zaken zoals het streven naar een gelijke leerlingenbijdrage in onze provincie en actievere bemiddeling richting het onderwijs in met name Noord- en Midden-Limburg. Hier zijn al gezamenlijke stappen gezet, maar het bereik van Laagland-schoolvoorstellingen kan nog groeien. Het Laagland is daarom positief over Curriculum 2.0 waarin de waarde van receptieve kunsteducatie meer centraal staat dan voorheen. Met schoolvoorstellingen bereikt Het Laagland een meer inclusief publiek dan bij vrije voorstellingen.

Het verdiepende materiaal dat leerkrachten ter ondersteuning van voorstellingsbezoek wordt aangeboden, is primair audiovisueel omdat we weten dat de meeste leerkrachten dit een prettige en laagdrempelige werkvorm vinden. Deze filmpjes komen in samenwerking met de voorstellingsacteurs tot stand en de inhoud wordt tijdens het maakproces voorgelegd aan een panel van ICC-ers en leerkrachten. De leerkracht ontvangt ook spelopdrachten in de vorm van instructiefilmpjes met docentmakers en spelers van Jong Laagland. Het lesmateriaal richt zich zowel op de voorbereiding van theaterbezoek als op de nawerking en is afgestemd op de actuele culturele competenties zoals deze in het primair onderwijs worden gehanteerd. Voor de nawerking is er ook altijd schriftelijk materiaal beschikbaar in de vorm van een doe-opdracht die op school kan worden geprint. Via bemiddelaars ontvangen we schriftelijke evaluaties van leerkrachten van zowel lesmateriaal als voorstelling. In eigen regio heeft onze educatiemedewerker rechtstreeks contact met scholen en vindt regelmatig ruggespraak plaats. Bemiddelaars als Kalei-

doscoop ontwikkelen in overleg met Het Laagland educatieve workshops bij onze voorstellingen die aan hun deelnemende scholen worden aangeboden.

"Dit onderwerp is zo belangrijk! Ik vind het fantastisch om te zien dat jullie ook de echte psychische waarheid verwerkt hebben: verstoppen werkt niet, vechten werkt niet, maar het omarmen wel. Maak van jouw 'zwakte' een kracht.

- Leerkracht basisschool over *Joris & De Drakentemmers*

Binnenschoolse activiteiten

Op school zijn we in het primair onderwijs vooral actief met workshops. In co-creatie zijn thema-workshops zoals *Tem je Draak*, gericht op versterking van zelfbewustzijn, en de interactieve theaterrondleiding *Juffrouw Ophelia* ontwikkeld. Deze workshops blijven op het repertoire en worden breder in de provincie afgenomen. Bij nieuwe vragen vanuit het onderwijs voor ontwikkeling van binnenschoolse educatieve activiteiten is de herhaalbaarheid op andere scholen een voorwaarde voor onze artistieke verbintenis.

Het drieluik van Collectief Alter is door de mobiliteit goed binnenschools te spelen. Met voorstellingen als *Het Meisje & Het Water* kunnen we flexibeler inspelen op vragen van scholen dan in het geval van tourneevorstellingen waarvan de planning veel eerder gemaakt wordt.

Veel kinderen uit deze groep hebben een beperkte of zelfs helemaal geen band met hun vader, wat maakte dat het voor sommige kinderen nog meer indruk maakte.

- Leerkracht basisschool n.a.v. *Het Meisje & Het Water*

Nieuw: Peuterspeelzalen

Peuters zijn nieuw publiek voor Het Laagland. De voorstelling *WOOSH!* is tijdens het maakproces uitgebreid getest op peuterdagverblijven. Met MIK kinderopvang/Spelenderwijs, zijn we in gesprek over afname op de aangesloten dagverblijven in Zuid-Limburg. Gezien de taalloosheid en beeldende kwaliteit heeft *WOOSH!* ook de potentie om in het speciaal onderwijs of voor verstandelijk beperkten een brede leeftijdsgroep aan te spreken.

VOORTGEZET ONDERWIJS

Sinds 2017 produceert Het Laagland *Theater in de Klas* samen met Toneelgroep Maastricht (TgM) in nauw overleg met het voortgezet onderwijs. Aan het ontstaan van de klassenvoorstelling *App je even voor mij?* (2019) over de invloed en verleidingen van sociale media gingen uitgebreide interviews met mentoren van scholen vooraf. Vernieuwend was de ontwikkeling van een educatieve app. De komende jaren halen we relevante onderwerpen voor dicht-op-de-huid-klassenvoorstellingen rechtstreeks op bij jongeren van Theaterwerkplaats Jong Laagland en het jongerenpanel van TgM. De regie is in handen van jong talent, gecoacht door de artistiek leiders van beide gezelschappen. Het nagesprek dat de acteurs initiëren is een onlosmakelijk voorstellingsonderdeel en wordt per schooltype aangepast, wat vraagt om inzet van acteurs met grote didactische kwaliteit.

Intensivering klassenvoorstellingen

Vanaf 2021 breiden we ons gezamenlijk aanbod uit door jaarlijks bij de start van het schooljaar een nieuwe klassenvoorstelling uit te brengen met een stapsgewijs verlengde speelperiode. Ook intensiveren

we gezamenlijk de banden met scholen in Noord- en Midden-Limburg om de output van *Theater in de Klas* verder te vergroten. Onze klassenvoorstellingen zijn gericht op de midden- en bovenbouw van alle leerniveaus vanaf VMBO. De invoering van de doorlopende CMK-leerlijn naar de onderbouw van het VO biedt nieuwe kansen waar Het Laagland samen met Sally Dansgezelschap Maastricht op inspeelt:

In je Smoel (12+)

Coproductie SALLY Dansgezelschap Maastricht

Een nieuwe combinatie van tekst en pure beweging in de klas, speciaal gericht op de onderbouw, die tot stand komt in *DansLab 2021* als talentontwikkelingstraject met jonge makers en gedurende 2021-2024 wordt aangeboden.

Trailervoorstelling Our Life In Color

De nieuwe seksuele voorlichting (14+)

Het Laagland en TgM ondersteunen jonge makers Aniek Oostermeijer (TAM 2019) en Mees Walter (TAM 2019) die bij Het Laagland hun voorstelling over seksuele diversiteit en gender ontwikkelden. Deze coproductie, met in de aanmaakfase ook met VIA ZUID en Podium BLOOS als partners, gaat vanaf 2020/2021 in de Laagland-theatertrailer op tournee langs Limburgse middelbare scholen en op termijn ook in Brabant.

Zó anders dan de gebruikelijke voorlichting over onveilig vrijen en ziektes. Had ik dit maar eerder geweten en zo op school gekregen.

– Jongerenreactie n.a.v. try-out

5

**NIEUW
PUBLIEK
&
MARKETING**

De programmaliijn *Laagland Mobiel* is direct gekoppeld aan de versterking van onze maatschappelijke werking. Theater dient hier als aanjager van een gesprek of andere vorm van interactie met het publiek. We zoeken hiermee een nieuw publiek op dat vooral vanuit een behoefte aan saamhorigheid komt en/of zich identificeert met specifieke voorstellingsthema's. Wat betreft sociaaleconomisch profiel en opleidingsniveau is dit een bredere doelgroep dan het hoogopgeleide witte publiek dat doorgaans het theater bezoekt. Vandaar de keuze om deze voorstellingen aan te bieden op gemeenschapslocaties waar mensen al gewend zijn te komen.

Uiteraard vraagt het veroveren van nieuwe speelplekken én publiek om nieuwe synergie. Daarom zijn er nieuwe partners in beeld, zowel binnen het theaterveld als in het maatschappelijke domein. Dit flexibele voorstellingsaanbod brengt ook de kleinere podia in Limburg in beeld – zoals De Garage in Venlo, DOK6 in Helden of Cultuurhuis Heerlen – waar Het Laagland niet met haar tourneevoorstellingen past. Dat biedt ook de mogelijkheid om ons meer aan de deelnemende gemeenten van Cultuurregio Noord- en Midden-Limburg te verbinden. Voorbeeld van alternatieve speelplekken zijn bibliotheken, buurtcentra en ziekenhuisaula's.

De samenwerking met De Domijnen, het cultuurbedrijf van Sittard-Geleen, wordt in de komende periode uitgebouwd met verbindingen naar andere onderdelen dan theater en cultuureducatie, zoals het Erfgoedcentrum, Popcentrum Volt en de Bibliotheek. Het onderdeel schouwburg bouwt zijn focus op de doelgroep families verder uit en richt zich net als Het Laagland in eigen stad meer op sociale participatie. De gezamenlijke familiedag die we sinds 2019 organiseren, voorziet duidelijk in een lokale behoefte en krijgt tussen 2021-2024 vervolg. Deze zondag met Laagland- en andere jeugdvoorstellingen plus doe-workshops wordt bewust gratis aangeboden om een breed publieksbereik mogelijk te maken en ook minder draagkrachtige families de kans

te geven om theater te beleven. Editie 2019 trok 650 bezoekers en in 2020 wisten we 850 bezoekers te bereiken. De verzamelde email-gegevens worden ingezet om dit grotendeels nieuwe publiek langer aan ons te verbinden.

Participatie

Met *Zwembad*, *Het Sterrehuis* en *Born to be Wild* heeft Het Laagland locatievoorstellingen in het vooruitzicht voor generatie-overstijgend publiek met pakkende lokale thema's. Participatie speelt hier op verschillende manieren een rol. Zo leveren opgehaalde herinneringen inspiratie en tekstmateriaal aan onze auteurs en is er op de speelvloer ruimte voor actieve participatie van amateurs en de leveranciers van verhalen. Naast professionals staan in *Zwembad* spelers van Jong Laagland samen met leden van lokale amateurverenigingen op de vloer en (oud)werknemers van VDL/Nedcar in *Born to be Wild*.

WijkZone

Het Laagland is uitvinder van het concept *WijkZone*, dat we graag inzetten met Via Zuid. *WijkZone* biedt jonge makers de kans om een langere periode in een buurt te werken. Het creëren van nieuwe vormen van (theatrale) ontmoetingen in samenwerking met een actief betrokken wijk is het uitgangspunt. De theatrale aandacht maakt dat het gewone in een buurt bijzonder kan worden en het bijzondere juist uit het alledaagse kan worden

opgetild. Bewoners zien hun eigen verhaal of wijk terug door de ogen van jonge kunstenaars, wat een nieuw perspectief en mogelijk (her)waardering oplevert. Het betrekken van culturele en maatschappelijke partners in de betreffende stad levert de gekozen wijk ook kans op nieuwe ontmoetingen en nog niet eerder gelegde verbindingen.

De uiteindelijke presentatievorm van de komende *WijkZones* verschilt per stad en is afhankelijk van zowel het profiel van de gekozen wijk als de chemie en creativiteit die tijdens het verblijf in de wijk tussen makers en bewoners ontstaat. De vers geoogste levensverhalen krijgen een theatrale vertaalslag die tussentijds of aan het einde van het proces gedeeld wordt met deelnemers, buurtgenoten en andere geïnteresseerden. Zo wordt 'de wijk' een broedplaats en speeltuin voor zowel makers als bewoners.

Het actief betrekken van een publiek dat normaal gesproken niet of nauwelijks in aanraking komt met podiumkunsten, is een belangrijke drijfveer. Nieuw en meer inclusief publiek passend bij het profiel van de wijk, voor wie de mate van toegankelijkheid van de uiteindelijke theatrale presentatie net zo essentieel is als het geval is voor kinderen en jeugd bij onze reguliere theatervoorstellingen.

Het succes van *WijkZone#1* vraagt om herhaling. De evaluatie van deze Geleeneditie (*NEET*) VAN HIE laat zien hoe waardevol dit participatieproject is geweest voor de betrokken bewoners, zowel voor de Lindenuelbaren die aan de eindpresentaties deelnamen als voor de wijkbewoners met wie Collectief Alter tijdens zijn intensieve verblijf in de buurt kennismaakte. Deelnemers, zegspersonen en publiek voelden zich gezien en versterkt. In de wijk zijn nieuwe onder-

linge banden gesmeed. Het resultaat van (NEET) VAN HIE blijft beschikbaar via een eigen website waarop onder meer alle podcasts van Lindeneuvel te vinden zijn. VIA ZUID en Het Laagland zijn inmiddels door de gemeente Venlo benaderd voor WijkZone#2 in 2020. In 2021-2024 strijken we graag nog tweemaal ergens in Limburg neer, waarbij de overdracht van eerdere ervaringen geborgd wordt. Naast de inbreng van VIA ZUID en Het Laagland is hier additionele financiering noodzakelijk.

Nieuwe samenwerkingspartners

Sociale huisvester ZOWonen maakt een transitie door van verhuurorganisatie naar sociaal-maatschappelijke onderneming. De coöperatie klopte naar aanleiding van WijkZone#1 bij Het Laagland aan. Tom van Vliet, manager maatschappelijk presteren ZOWonen: *"We zagen hoe de wijk ruimte kreeg haar verhaal te vertellen en letterlijk te etaleren. Vanuit de plek achter de voordeur treffen onze collega's veel verhalen aan, die het waard zijn verteld én gehoord te worden. De creatieve slagkracht en artistieke denkwijze van Het Laagland kan de Westelijke Mijnstreek daarmee helpen in haar zoektocht naar een gedeelde identiteit."*

Het Laagland en ZOWonen onderzoeken een meerjarige verbintenis vanaf 2020. De makers van WijkZone#1 hebben recent een geslaagde bijdrage geleverd op een inspiratiedag voor medewerkers van de coöperatie.

Met Stichting MEE Zuid-Limburg, Gemeente Sittard-Geleen afdeling Zorg & Welzijn, GGD Zuid-Limburg, Huisartsenpraktijk Munstergeleen en het Lectoraat Sociale Integratie Zuyd Hogeschool vormt Het Laagland sinds 2019 een informeel netwerk onder de naam *Luisterhuis*. Het Laagland zet hier *De Ont-moeting* in, een eigen gespreksmethodiek die steunt op theaterbeginselen. Voor het meerjarige schrijf- en researchtraject *Geld &*

Glorie voert Annet Bremen gesprekken met kinderen in armoedesituaties en Annet doet research door mee te lopen met budgetbeheerders van ZOWonen en plaats te nemen in de wachtkamer van een huisarts.

MARKETING

Met de lancering van een nieuwe website en aanscherping van de huisstijl is vanaf 2018 een verdere professionaliseringslag gemaakt. Zowel offline als online bouwen we aan duurzame relaties, waarbij we online inzetten op Instagram, Facebook en Youtube. Voor Google Grants/Google Ads is een gespecialiseerd bureau ingeschakeld.

Laagland-voorstellingen richten zich op een breed familiepubliek. Dankzij de nieuwe peutervoorstellingen verlengen we de cyclus waarin we een publieksrelatie kunnen opbouwen. Het overgrote deel van de theater-tickets wordt geboekt door vrouwen en in het jeugdtheater zijn dus vooral moeders de beslissers. Zij zijn dan ook de primaire ijkpersoon van onze marketingcommunicatie. Daarom zetten we gericht in op 'mamma-media' zoals magazines en blogs. In de communicatiemix onderscheiden we drie beweegreden die beslissers aanzetten om voor een Laagland-voorstelling te kiezen:

- De behoefte aan een leuk uitje voor kinderen.
- De wens om kinderen iets essentieels in hun opvoeding mee te geven.
- Het beleven van een gezamenlijke waardevolle familie-ervaring.

Bij ieder motief passen specifieke online en offline media. Een online platform als Kidsproof past bij de behoefte aan een leuk uitje, Cultuurbarbaartjes zit meer op de

bijdrage aan de opvoeding. Onze nieuwsbrief voor abonnees is gericht op de doelgroep Laagland-fans. Doordat de bezetting van marketingafdelingen van podia niet is verruimd en hun budgetten evenmin zijn toegenomen, richt een belangrijk deel van onze marketing zich op ondersteuning van tourneetheaters. We reserveren budget voor matching van lokale acties. De frequentie van offline middelen en online content, zoals onze aantrekkelijke backstagefilmpjes, wordt verder verhoogd.

Door de verschraling van cultuurredacties staat de aandacht van landelijke media zeker voor jeugdtheater onder druk. Dit vraagt om extra inspanningen om persrelaties te onderhouden en speelbeurten in de Randstad direct na première in Sittard-Geleen. Doordat we in onze eigen provincie naast de tourneevoorstellingen ook veel regionale projecten realiseren, is onze zichtbaarheid via de Limburgse media verder uitgebouwd. Met marketingcollectief Podiumkids werken we met onze jeugd-podiumcollega's aan een overkoepelende strategie om de jeugdpodiumkunsten duurzaam onder de aandacht te brengen.

Strategie nieuw publiek

Het bereiken van een sociaal inclusiever publiek vraagt onder meer de inzet van beeldmateriaal waarin een breder publiek zich herkent en extra verspreidingskanalen. Voor regionale projecten zijn samenwerkingen met lokale partijen van belang. *Laagland Mobiel*-voorstellingen zijn per thema te koppelen aan stichtingen of belangengroeperingen. Bij *WijkZone#1* hebben we ervaring opgedaan met meer persoonlijke marketing, bijvoorbeeld door de inzet van lokale ambassadeurs deels bestaand uit de participerende wijkbewoners.

Per 2020 breiden we ons team uit met een matchmaker die de route naar nieuw publiek ontgint via maatschappelijke partners in onze regio, via nieuwe connecties in het speciaal onderwijs en sleutelfiguren van diverse groeperingen in de samenleving. De matchmaker zal nauw samenwerken met onze afdeling marketing & educatie.

6

**BEDRIJFS
VOERING**

FINANCIËLE POSITIE 2017-2020 IN RELATIE TOT 2021-2024

Het Laagland is financieel gezond en de bedrijfsvoering is goed op orde. Als maatstaf hanteren we een solvabiliteitsratio van 30%, een liquiditeitsratio van tenminste 1.00 en een weerstandsvermogen van minimaal 0.07. Deze ratio's zijn voor een organisatie als Het Laagland toereikend om onvoorziene tegenvallers op te vangen. In 2017 en 2018 voldeden we hieraan en dat zal in 2019 opnieuw zo zijn. De voorlopige jaarcijfers 2019 laten een positief resultaat zien. Zodoende zal de algemene reserve⁵ in 2019 toenemen, waarvan vervolgens 100K wordt geormerkt als bestemmingsreserve voor een locatieproject tijdens Cultura Nova in 2020. In de periode 2021-2024 voldoet onze bedrijfsvoering eveneens aan de genoemde ratio's.

ONDERNEMERSCHAP EN FINANCIERINGSMIX

Hoewel de eigen inkomstennorm door zowel de rijksoverheid als de provincie is losgelaten, blijft dit intern een goede graadmeter voor ons culturele ondernemerschap en de waarde die we met onze activiteiten weten te realiseren. Voor de komende periode hanteren wij een eigen inkomstenpercentage van gemiddeld 35%, gebaseerd op de realisatie in het lopende kunstenplan.

De eigen inkomsten zijn als volgt opgebouwd:

- 13% uit vrije voorstellingen
- 10% uit school- & klassenvoorstellingen
- 5% uit coproducties
- 5% uit private middelen⁶ en fondsenwerving
- 2% uit overige directe inkomsten

Door de mix aan activiteiten voor theaters, onderwijs en maatschappelijk veld, is Het Laagland niet afhankelijk van één soort afnemer. Onze afzetmarkt wordt groter door ook op andere locaties dan gevestigde podia te spelen. De structurele samenwerking met collega-gezelschappen uit onze regio zorgt voor financiële versterking en een grotere slagkracht door gezamenlijke verkoop. De connectie met het bedrijfsleven zoeken we middels specifieke projecten. Zo zijn we met VDL/Nedcar Born voor 2022/2023 in gesprek over een participatievoorstelling. In 2020 viert Chemelot zijn 100-jarige bestaan waarbij Het Laagland beoogd samenwerkingspartner is en waar een langer partnerschap uit kan voortkomen.

EERLIJKE BELONING

Het Laagland hanteert sinds jaar en dag de CAO Toneel & Dans of de voorlopers daarvan. Er zit geen verschil in de beloning van collega's in loondienst en zelfstandige medewerkers, de laatsten ontvangen het geldende CAO-tarief inclusief volledige werkgeverslasten. De begrotingen 2021 en 2024 zijn op basis van dit beloningsbeleid opgesteld. Het Laagland werkt in geval van

5 Per 2019 zijn zowel de OCW-Bestemmingsreserves als de Provinciale Egalisatiereserve komen te vervallen.

6 De opbrengst van toekomstige projecten met ZOWonen is hier nog niet meegenomen.

ZZP met de modelovereenkomsten van de belastingdienst. Binnen branchevereniging NAPK neemt Het Laagland actief deel aan het reguliere overleg van BIS- en Jeugdpodiumproducenten. De NAPK vervult tevens de rol van werkgeversvereniging. Zie de bijlage voor verdere informatie over beloningsbeleid en toepassing van de volledige Code Fair Practice.

TEAM EN DIVERSITEIT

De sfeer bij Het Laagland is open. We zijn teamspelers en nemen elkaar vanuit ieders rol serieus. Van vrijwilliger tot acteur, van stagiair(e) tot jonge maker. Ook tijdelijke medewerkers voelen zich zeer welkom en wezenlijk onderdeel van Het Laagland, zo blijkt uit evaluatiegesprekken.

De vaste kern van ons gezelschap bestaat per 2021 uit 12 medewerkers met een formatie van 9,7 FTE. Naast de directie, gaat het om collega's met de taakgebieden marketing, educatie, financiële zaken en productie. Het merendeel heeft een overeenkomst voor onbepaalde tijd. Medio 2020 breiden we uit met een matchmaker maatschappelijke verbinding en per 2021 met een huistechnicus. Het vaste team vormt een goede afspiegeling van de omgeving waarin we werken. Dat maakt de niet-westerse diversiteit op kantoor gering. Hoewel we een goede mix in huis hebben van geboren Limburgers en 'Hollanders', vormen vrouwen de meerderheid. Verdere toelichting op Diversiteit & Inclusie: zie bijlage.

BESTUUR, RAAD VAN TOEZICHT EN GOVERNANCE CODE CULTUUR

Het bestuur van Het Laagland bestaat uit algemeen directeur Simone Mager en artistiek directeur Inez Derksen. Stichting Het Laagland kent sinds haar oprichting een Raad van Toezicht-model. De Raad telt naast de voorzitter vijf leden, hun werkzaamheden zijn onbezoldigd. De samenstelling van de Raad kent conform de vastgestelde profielen een balans tussen bestuurlijke ervaring, financiële kennis, onderwijsexpertise en culturele kennis. Voor het profiel HR/juridisch is momenteel een vacature. Naast de rol van vicevoorzitter kent de Raad een auditcommissie bestaande uit twee leden. Bij werving van nieuwe leden wordt naast competenties en netwerk gelet op de man-vrouwverhouding, leeftijdsdifferentiatie en sinds 2019 ook bewust op vertegenwoordiging vanuit het oogpunt van culturele diversiteit. Nieuwe leden volgen een introductie cursus Cultural Governance.

De taken en bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in het directiestatuut, zoals die van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in het eigen reglement. De acht principes van de Governance Code Cultuur zijn in de samenhang tussen deze reglementen verankerd. De wijze waarop de code wordt toegepast, is met regelmaat onderwerp tijdens directie- en RvT-vergaderingen. Jaarlijks wordt in het bestuursverslag gereflecteerd op onze governance en de bespreek- en aandachtspunten die dit eventueel heeft opgeleverd. Het bestuursverslag wordt onverkort via onze website openbaar gemaakt. Meer informatie in de bijlage.

BIJLAGE HET LAAGLAND 2021-2024:

TOELICHTING OP DE TOEPASSING VAN DE DRIE CODES

A. GOVERNANCE CODE CULTUUR

Stichting Het Laagland kent de maatschappelijke doelstelling om culturele waarde te creëren in de vorm van theaterproducties voor met name jeugd en jongeren, zoals vermeld staat in onze statuten. Het bestuur, bestaande uit de algemeen directeur en de artistiek directeur, is zich ervan bewust dat deze doelstelling grotendeels met gemeenschapsgeld gerealiseerd wordt, wat de noodzaak onderstreept om verantwoord om te gaan met mensen en middelen. Naleving van zowel het directiereglement als het reglement Raad van Toezicht, zorgt voor een heldere afbakening van bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De code vormt een leidraad waaraan de praktijk in het directieoverleg, in het afzonderlijke overleg van de toezichthouders en de gezamenlijke vergaderingen wordt getoetst. In de jaarlijkse zelfevaluatie reflecteren de toezichthouders op hun functioneren, met de bestuursleden worden door de RvT jaargesprekken gevoerd.

Zowel bestuur als toezichthouders ervaren de huidige toepassing van de code als adequaat, mede ingegeven door de geringe omvang van de organisatie. Zo is er geen noodzaak voor de oprichting van een medezeggenschapsraad. Uiteraard blijven zowel bestuur als toezichthouders zelfkritisch en worden in de jaarlijkse cyclus van reflectie actiepunten benoemd.

ACTIEPUNTEN 2020

→ Ruimere reflectie op de toepassing van de code in het bestuursverslag.

- Publicatie van bestuursverslag via de website op meer zichtbare plaats.
- Publicatie van vacatures in de RvT op onze website, op LinkedIn, via Facebook, de Laagland-nieuwsbrief en via culturelevacatures.nl met het verzoek om actief door te plaatsen.
- Vermelding van nevenfuncties van bestuur en toezichthouders op onze website.

B. FAIR PRACTICE CODE

Anders dan het Ministerie van OCW, hanteert de Provincie Limburg *fair pay* niet als bindende voorwaarde voor subsidieverstrekking vanuit de realiteit dat het provinciale budget in 2021-2024 niet stijgt. Als BIS-gezelschap is Het Laagland vanuit de OCW-voorwaarden aan deze code gehouden, maar wij vinden het ook een morele plicht om in het belang van de duurzaamheid van de sector deze code na te leven. Vanwege ons subsidieniveau zijn we hiertoe ook in staat geweest en dat prolongeren we. Recent deed Het Laagland de Quicksan Fair Practice en dat leverde geen actiepunten op voor de onderdelen *fair pay*, *transparantie*, *duurzaamheid* en *vertrouwen*. Het Laagland mag zich ook in dit opzicht een goed gezelschap noemen. Wat betreft diversiteit zijn er zeker stappen te maken, die we onder de Code Diversiteit & Inclusie verder toelichten.

In hoofdstuk 6 is de basis van ons beloningsbeleid reeds toegelicht. Hieronder meer informatie over de toepassing van de Code Fair Practice:

FAIR PAY: BESTAAND BELONINGSBELEID

- Acteurs werken in loondienst, hoewel een aantal vanuit een gemengde beroepspraktijk aandringt op zelfstandigheid. Dit honoreren we uitsluitend bij kortlopende opdrachten, zoals speelbeurten op buitenlandse festivals.
- Acteurs komen 100% van de afgesproken weekomvang in dienst, ook in geval van een tegenvallende tourneeplanning aangezien zij hun tijd voor Het Laagland hebben gereserveerd.
- Makende spelers die op basis van eigen concepten zelfstandig hun regie voeren met eindregie en/of supervisie vanuit Het Laagland, werken doorgaans op ZZP-basis.
- Afspraken met ontwerpers en andere tijdelijke medewerkers worden gebaseerd op aard en omvang van projecten waarbij eerdere werkelijke uitgaven en/of uren van soortgelijke voorstellingen worden meegenomen. Bij regisseurs wordt naast repetitietijd, ook voorbereidingstijd en artistieke nazorg overeengekomen.
- Auteursrechten van artistieke bijdragen liggen indien tot stand gekomen vanuit een dienstverband bij Het Laagland.
- Voor auteurs geldt dat hun honoraria gebaseerd zijn op de richtlijnen die het Lira voor diens overeenkomsten hanteert. Bij gebruik van bestaande teksten wordt een licentieovereenkomst afgesloten.
- Het Laagland is een door de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven erkend leerbedrijf waardoor met name de professionele begeleiding van stagiair(e)s is gewaarborgd.

- Ook MBO-stagiair(e)s ontvangen de geldende HBO-maandvergoeding.
- Vrijwilligers ontvangen een uurvergoeding conform de landelijke richtlijnen. Hun inzet betreft additionele werkzaamheden die voordien niet door betaalde krachten werden verricht.

TRANSPARANTIE

- Het Laagland deelt haar beloningsbeleid met makers, producenten, partners en collega-instellingen. Voor de loopbaan van creatieve professionals is het immers van belang dat zij ook bij opdrachten buiten Het Laagland voldoende betaald worden.
- Het Laagland heeft een personeels-handboek waarin per medewerkersgroep werkafspraken zijn opgenomen. Voorbeeld is de afspraak voor acteurs en technici op tournee dat boven een bepaalde woon-werkreisafstand in hotelovernachtingen wordt voorzien. Zo is er intern geen ruimte voor willekeur.

DUURZAAMHEID

- De ervaren werkdruk kan zeker op weg naar een première ook voor het vaste team oplopen. Het feit dat medewerkers jaarlijks hun verlof en ATV-uren weten op te nemen, toont aan dat onze productieplanning voldoende ruimte voor compensatie biedt.
- Het scholingsbudget wordt vanaf 2021 uitgebreid en naast acteurs worden ook andere tijdelijke en vaste medewerkers actief gewezen op de mogelijkheden van het Sociaal Fonds Podiumkunsten.

- Medewerkers worden actief gewezen op de mogelijkheid om kosteloos een preventief gesprek in te plannen met onze bedrijfsarts.

VERTROUWEN

- Het Laagland heeft sinds 2019 een integriteitscode en naast de aansluiting bij MORES is er ook een vertrouwenspersoon vanuit de RvT aangesteld.
- Onze verzekeringsportefeuille wordt jaarlijks doorgelicht en alle soorten medewerkers kunnen hierdoor veilig werken, inclusief vrijwilligers en stagiair(e)s.
- De veiligheid wordt verder onder meer gewaarborgd door BHV-trainingen en ontruimingsoefeningen in samenwerking met Schouwborg De Domijnen.

C. CODE DIVERSITEIT & INCLUSIE

Het Laagland deelt de opvatting van de vernieuwde Code dat diversiteit meer omvat dan culturele diversiteit. Ons inclusiebeleid was de afgelopen jaren wat betreft **personeel** vooral gericht om binnen het team tot een goede mix van oorspronkelijke Limburgers en collega's van buiten Limburg te komen. Richting **publiek** stond de verbinding met een breder lokaal publiek centraal middels (locatie)voorstellingen met regionale verhalen. Met succes. Hoog tijd voor de volgende stap.

Waar in steden als Amsterdam en Rotterdam het percentage inwoners met een niet-westerse afkomst 35% is, is dat in onze thuisbasis Sittard-Geleen 6,2%. Binnen de Stedelijke Cultuurregio Zuid telt Maastricht 9,7% en Heerlen 8,7% inwoners met een niet-westerse achtergrond.

Roermond heeft de hoogste culturele diversiteit van Limburg met 13,3 procent. Maar onze tournees spelen door heel Nederland en België en dus hebben ook wij ons te verhouden tot genoemde grootstedelijke cijfers. En ook in Limburg geven een meer diverse cast en andersoortige verhalen ons juist de kans om jonge doelgroepen, betrokken ouders en opvoeders vanaf hun eerste theaterkijkervaringen een meer inclusief perspectief te bieden. Hoe lager het percentage kinderen met een andere achtergrond in een klas, hoe groter een mogelijk geïsoleerd gevoel. Juist hiertoe verhoudt zich onze missie. Datzelfde geldt voor seksuele diversiteit, een in onze provincie doorgaans minder algemeen geaccepteerd thema dan in de Randstad.

Het Laagland hanteert voor haar inclusiebeleid de door directie en een vertegenwoordiging van het team ingevulde Scan D&I als referentiekader. Inez Derksen volgde de training *De Code & Jij* o.l.v. Joan Tol en Grethe van Geffen. Teambreed overleg vormde aansluitend de basis voor onze aangescherpte visie. De focus die Het Laagland vanaf 2020 in eigen regio kiest betreft die van **sociale diversiteit** en daarmee van kinderen en gezinnen die weinig opleiding en middelen tot hun beschikking hebben waarvan zeker in Zuid-Limburg de omvang groot is. Daarmee komt in tweede instantie ook vanzelfsprekend culturele diversiteit aan bod. Bijvoorbeeld daar waar het nieuwkomers betreft, die veelal met weinig armslag in sociaal minder sterke wijken hun doorstart moeten maken.

ACTIEPUNTEN EIGEN HUIS 2020

- In eigen huis brengen we structuur aan in de nu onregelmatige acties met Voedselbank of AZC's om bezoek aan onze voorstellingen ook voor

kinderen en ouders met minimale middelen mogelijk te maken, zodat we nog laagdrempeliger worden.

- Theaterwerkplaats Jong Laagland is al sterk inclusief qua gender-neutraliteit en seksuele diversiteit. Via actieve werving gaan we ook de gestage groei van niet-westerse deelnemers een extra impuls geven.

Publiek en Programma zijn de speerpunten waar Het Laagland dit komende kunstenplan de nieuwe kansen en succesvolle mogelijkheden ziet om sociale inclusie te bereiken en cultuur nog meer van en voor iedereen te laten zijn. Hier zijn we in het activiteitenplan 2021-2024 reeds uitvoerig op ingegaan. **Casting** is een ander belangrijk speerpunt; de verbindende personele schakel tussen programma en nieuw meer divers publiek.

ACTIEPUNTEN CASTING 2020

- Acteurs of performers met een Limburgse en/of niet westerse of bi-culturele achtergrond hebben onze voorkeur.
- Bij onze tourneevoorstellingen vanaf 2020/2021 streeft Het Laagland naar een meer diverse samenstelling van casts waarbij telkens minimaal een derde van de spelers een niet-westerse of bi-culturele achtergrond meebrengt.
- Bij de werving van tijdelijke artistieke medewerkers (spelers, makers, componisten, ontwerpers) werven we gericht buiten ons vertrouwde netwerk door actieve scouting binnen HBO- en MBO-kunsvakopleidingen én opleidingstrajecten van onder meer DOX en Likeminds.

VERVOLGSTAPPEN

- In februari 2020 start Het Laagland via de NAPK een vervolgtraject met Karima el Bouchtaoui van Ocellus Consultancy waarin een SMART-plan van aanpak voor directie en team centraal staat.
- Vanaf maart 2020 start een interne werkgroep inclusief directievertegenwoordiging die het SMART-stappenplan verder uitwerkt tot en met 2024.

30 januari 2020